

Socialdepartementet

Yttrande över delbetänkandet "God och nära vård En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem" (SOU 2020:19)

Jönköpings kommun har beretts tillfälle att till socialdepartementet inkomma med yttrande över delbetänkandet "God och nära vård – En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem" (SOU 2019:19).

Jönköpings kommun ställer sig bakom den inriktning och omställning av hälso- och sjukvårdssystemet som presenteras i delbetänkandet. En mer personcentrerad och nära vård har förutsättningar att, tillsammans med tekniska framsteg, öka tillgängligheten och träffsäkerheten för personer som behöver vård. Synsättet innebär vidare att patienten blir mer av en medspelare, vilket är en mycket betydelsefull målsättning även om arbetssättet kan behöva anpassas utifrån patientens förutsättningar. Förändringarna har vidare potential att öka tillgängligheten till den specialiserade vården för många av den kommunala verksamhetens målgrupper. För utsatta grupper, såsom äldre med demenssjukdom, finns stora vinster med nära vård som inte behöver ske i sjukhusmiljö.

Vikten av att patienter ska ha rätt till individuell plan och patientkontrakt, med tydliga mål för den enskildes insatser och rehabiliterande synsätt, kan inte nog betonas. Att arbeta med individuella planer samt med rehabiliterande och hälsofrämjande sätt är beprövade arbetssätt inom Jönköpings kommun. Dessa är väl förankrade och ses som avgörande för att uppdraget ska kunna genomföras på ett bra och effektivt sätt. Patientkontrakt tydliggör och konkretiserar att patient och vårdpersonal är likvärdiga parter, vilket är en bra utgångspunkt i den pågående omställningen.

Betänkandets förslag om att begreppet "hemsjukvård" ersätts med "hälso- och sjukvård i hemmet" får anses positivt. Det föreslagna begreppet är mer konsekvent med den hälso- och sjukvård som kommunen bedriver, och mer inkluderande med tanke på de olika professioner, såsom fysioterapeuter och arbetsterapeuter, som genomför insatser inom kommunens regi.

Utredningen föreslår att lagstiftningen ska ställa krav på fungerande och ändamålsenlig samverkan vid planering och utveckling av hälso- och sjukvården. I Jönköpings län finns erfarenhet av välfungerande samverkan mellan region och kommuner på såväl politisk som tjänstemannanivå. Jönköpings kommun bedömer att en genomarbetad struktur för samverkan ger stora fördelar vid sådant omfattande förändringsarbete som föreslås i utredningen, och tillstyrker därmed förslaget.

Betänkandet lyfter att samverkan även bör omfatta privata utförare. Enligt förslaget bör samtliga utförare i sina avtal beskriva hur man säkerställer att förutsättningar finns för samverkan. Jönköpings kommun har i dagsläget avtal om läkarmedverkan med ett flertal privata vårdcentraler. I arbetet med att utveckla den nära vården skulle en utvecklad samordning kunna leda till bättre resursutnyttjande och kompetensutveckling. En möjlighet skulle till exempelvis kunna vara att någon eller några vårdcentraler specialiserade sig på att ha läkarresurser med inriktning mot hälso- och sjukvård i hemmet.

Jönköpings kommun vill även med anledning av utredningens tilläggsuppdrag om psykisk ohälsa, betona att målgruppen yngre med psykisk ohälsa särskilt bör beaktas i denna redovisning. Primärvården har idag ett visst ansvar för psykisk ohälsa men som barn eller ung med psykisk problematik är man i princip hänvisad till den specialiserade vården vilket kan innebära brister i tillgänglighet. För denna målgrupp ser Jönköpings kommun stora förbättringsmöjligheter.

Jönköpings kommun vill särskilt understryka utredningens slutsats att den framtida fördelningen av resurser måste motsvara ansvarsfördelningens kommande utformning. Överföringen måste ske även till den kommunala hälso- och sjukvården för sitt uppdrag att bedriva primärvård. Som utredningen beskriver ska överföringen av resurser inte endast bestå av ekonomiska medel utan även om successiv överföring av kompetenser, utbildning och forskning, tekniska lösningar m.m. Omställningen kommer inte vara möjlig utan en stark primärvård, där den kommunala hälso- och sjukvården ingår, som är basen i en mer nära hälso- och sjukvård.

Betänkandets förslag har även i vissa delar bäring på elevhälsans verksamhet. Utredningen föreslår bl.a. att det ska förtydligas att den individuella planen, där det är relevant, bör omfatta förebyggande och rehabiliterande insatser. Detta för att tydliggöra det hälsofrämjande och förebyggande uppdraget i hälso- och sjukvården och då den kommunala hälso- och sjukvården samt elevhälsans medicinska del omfattas av förslaget. Idag finns en skyldighet för hälso- och sjukvård och socialtjänst att arbeta tillsammans med individuell plan när det finns insatser eller planer om att sätta in insatser för patienter/klienter. Inom Region Jönköpings län finns redan idag en regional överenskommelse kring individuell plan där även skolan i de tretton kommunerna ingår som en part i arbetet med individuell plan, om det pågår insatser i skolan. I den överenskommelsen finns dock ingen koppling till elevhälsan, inte heller att den medicinska delen av elevhälsan ska ingå i den samverkan som sker inom ramen för individuell plan. Utredningen föreslår att även andra delar av elevhälsan, utöver de delar av elevhälsan som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (HSL), kan ta initiativ till en individuell plan. Detta gynnar samverkan mellan olika professioner och olika verksamheter vilket ger ökade möjligheter att i samverkan ge stöd till barn och elever i förskola och skola.

Betänkandet refererar vidare till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) bedömt att vårdgivaransvaret inte är tillräckligt känt hos skolans huvudmän. Jönköpings kommun kan i sammanhanget konstatera att kommunens ansvariga nämnder har god kunskap om sitt ansvar som vårdgivare, har fattat beslut om verksamhetschef och fastställer patientsäkerhetsberättelse för de kompetenserna inom elevhälsan (skolläkare, skolsköterskor och psykologer) som verkar inom HSL.

En god förutsättning för samverkan och utarbetande av individuell plan är en sammanhållen journalföring. Bestämmelsen om sammanhållen journalföring i Patientdatalagen (PDL) är inte utformad som en absolut skyldighet, utan reglerar möjligheten att göra information tillgänglig för andra vårdgivare genom sammanhållen journalföring. Det innebär att den del av elevhälsan som regleras genom hälso- och sjukvårdslagen också kan ingå i ett system med sammanhållen journalföring. Utredningen pekar på att möjligheten inte används i den utsträckning som det är möjligt.

När det gäller elevhälsans hälso- och sjukvård i jämförelse med kommunal hälso- och sjukvård, så är elevhälsan i första hand främjande och förebyggande. Elevhälsan är inte remissinstans till övriga vården eller ansvarig för hälso- och sjukvård när det gäller behandling. Den medicinska delen av elevhälsan är ansvarig för vaccinationer och det basprogram som Socialstyrelsen har tagit fram tillsammans med Skolverket ”Vägledning för elevhälsan” samt fortsätter den hälsoövervakning som påbörjas inom barnhälsovården. Om elevhälsan ska ingå i en sammanhållen journalföring finns det särskilda faktorer att ta hänsyn till.

Elevhälsan är en viktig arena utanför hemmet där barn med utsatt hemsituation kan ta kontakt med vuxna på egen hand. När även till synes banal information görs tillgänglig för vårdnadshavare genom digitala sammanhållna journalsystem är risken stor att barnen tystnar eller på annat sätt råkar illa ut. Erfarenheter från när Jönköpings kommun deltog i en riskanalys för ”Journal via nätet” visade på att det är väldigt svårt att på förhand veta vad som känslig information och vilken information som ska vara skyddad. Vår bedömning är därför att elevhälsan, fullt ut, inte bör inkluderas i digitala sammanhållna journalsystem med hänvisning till barnets integritet, men även till barnets bästa och skydd enligt Barnkonventionen. Jönköpings kommun vill i sammanhanget även lyfta att skolan har en skyldighet att arbeta med extra anpassningar och ge särskilt stöd om en elevs behov kräver detta. För detta upprättas ett åtgärdsprogram. Elevhälsan ser till elevens hela situation, vilket gör att det kan finnas medicinska orsaker som föranleder behov av åtgärdsprogram. Det är därför viktigt att även ha åtgärdsprogrammen och dess koppling till sammanhållen journalföring i åtanke.

Sammantaget är utredningen viktig, inte minst då de kommunala respektive regionernas verksamheter blir allt mer sammanflätade och rollfördelningen förutsätter god samverkan. Utredningen redogör för hur samverkan mellan primärvården och den kommunala hälso- och sjukvården och omsorgen kan underlättas, hur gränssnittet mellan dessa verksamheter bör se ut samt hur förutsättningarna för att samordna vårdinsatser för patienter och brukare i alla åldrar med omfattande och komplexa vårdbehov kan förbättras. En mer personcentrerad och nära vård har förutsättningar att, tillsammans med tekniska framsteg, öka tillgängligheten för personer som behöver vård.

Den föreslagna begreppsförändringen från hemsjukvård till hälso- och sjukvård i hemmet är adekvat men det går inte att bortse från att förändringen kan innebära nya åtaganden som kan driva kostnader ytterligare. Det är därför viktigt att slå fast att en avgränsning i uppdraget beaktas. Jönköpings kommun bedriver redan primärvård och det är alldeles nödvändigt att nuvarande och framtida fördelning av resurser motsvarar aktuell ansvarsfördelning. Med dessa överväganden är

reformen för ett mer sammanhängande hälso- och sjukvårdssystem i syfte att utveckla en god och nära vård angelägen.

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Ann-Marie Nilsson
Kommunstyrelsens ordförande

Johan Fritz
Stadsdirektör

§ 229

Yttrande över delbetänkandet "God och nära vård En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem" (SOU 2020:19)

Ks/2020:212 770

Sammanfattning

Jönköpings kommun har beretts tillfälle att senast 2020-09-01 till Socialdepartementet inkomma med yttrande över delbetänkandet "God och nära vård – En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem" (SOU 2019:19).

Beslutsunderlag

Betänkandet (SOU 2019:19)

Barn- och utbildningsnämndens beslut 2020-06-16 § 73 med tillhörande handlingar

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens beslut 2020-06-16 § 78 med tillhörande handlingar

Äldrenämndens beslut 2020-06-20 § 59 med tillhörande handlingar

Kommunalrådsyttranden enligt nedan

Majoritetsrådets förslag

Kommunalrådet Ilan De Bassos (S) yttrande 2020-08-12 med upprättat förslag till kommunens yttrande. Kommunalrådets förslag till kommunstyrelsens beslut:

- Jönköpings kommuns yttrande över delbetänkandet "God och nära vård – En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem" (SOU 2019:19) överlämnas i enlighet med kommunalrådet Ilan De Bassos (S) upprättade förslag.

Oppositionsrådets förslag

Kommunalrådet Andreas Sturessons (KD) yttrande 2020-08-24 vari kommunalrådet Ilan De Bassos (S) förslag till beslut tillstyrks jämte följande tillägg som läggs till som ett sista stycke i det upprättade förslaget till kommunens yttrande:

"Utredningen är tydlig med att ett helhetsgrepp krävs för att nå målen. Det uttrycks bland annat på följande sätt:

'För att uppnå målet med en modern, jämlik, tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård med fokus på primärvården räcker det, som utredningen påpekat alltsedan den första dagen, inte att göra förändringar enbart i dagens primärvård. Omställningsarbetet omfattar hela den svenska hälso- och sjukvården.'

Jönköpings kommun delar denna uppfattning och anser därför att staten bör överta ansvaret för den avancerade sjukhusvården."

KOMMUNSTYRELSENS BEHANDLING 2020-09-01

Yrkanden

Kristian Aronsson (SD) yrkar bifall till kommunalrådet Andreas Sturessons (KD) förslag.

Kommunalrådet Ilan De Basso (S) vidhåller sitt förslag.

Thordis Samuelsson (V) yrkar bifall till kommunalrådet Ilan De Bassos (S) förslag.

Protokollsanteckning

Thordis Samuelsson (V) och Jerry Hansson (V) låter till protokollet anteckna följande:

”Vänsterpartiet anser att lagen om valfrihetssystem inte är till gagn för sjuk- och hälsovården. Vi motsätter oss förslaget att tvinga regionerna att införa valfrihetssystem inom fysioterapi och psykiatri.”

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar – utan omröstning – att bifalla kommunalrådet Ilan De Bassos (S) förslag, nämligen följande:

- Jönköpings kommuns yttrande över delbetänkandet ”God och nära vård – En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem” (SOU 2019:19) överlämnas i enlighet med kommunalrådet Ilan De Bassos (S) upprättade förslag.

Det antecknans att M-gruppen inte deltar i beslutet.

Reservationer

KD- och SD-grupperna reserverar sig mot beslutet till förmån för kommunalrådet Andreas Sturessons (KD) förslag.

Denna paragraf förklaras omedelbart justerad.

Beslutet expedieras till:

Socialdepartementet

Bun

Uan

Än